

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE

z dnia 2024 r.

**w sprawie skargi na działania podjęte przez dyrektora i pracowników Środowiskowego Domu
Samopomocy „Promyczek” w Kędzierzynie-Koźlu w związku ze zdarzeniem w dniu
16 maja 2024 r.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, z późn. zm.¹) oraz art. 229 pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572) Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle uchwała, co następuje:

§ 1. Z przyczyn określonych w uzasadnieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały, Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle uznaje skargę na działania podjęte przez dyrektora i pracowników Środowiskowego Domu Samopomocy „Promyczek” w Kędzierzynie-Koźlu w związku ze zdarzeniem w dniu 16 maja 2024 r. za bezzasadną.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle, zobowiązując go do przesłania Skarżącemu odpisu niniejszej uchwały wraz z uzasadnieniem.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na stronie podmiotowej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle w Biuletynie Informacji Publicznej.

¹ Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2024 r. poz. 721.

Uzasadnienie prawne i faktyczne

I. Stan prawny.

1. Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), zwanej dalej „Kpa”, przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw.

Stosownie do art. 229 pkt 3 Kpa, organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności kierowników gminnych jednostek organizacyjnych jest Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle.

2. Stosownie do art. 36 pkt 2 lit. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.), zwanej dalej „U.o.p.s.”, jednym ze świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej są usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia.

Zgodnie z art. 51 ust. 1, 2 i 4 U.o.p.s.:

1) osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia;

2) ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu;

3) środkiem wsparcia, o którym mowa wyżej, może być ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz klub samopomocy.

W myśl art. 51a ust. 1 U.o.p.s., ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zwanych dalej "uczestnikami", które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

W oparciu o art. 51a ust. 2 U.o.p.s., środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym

Na podstawie art. 51b ust. 2 U.o.p.s., korzystanie z usług świadczonych w ośrodkach wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, niebędących usługami całodobowymi oraz korzystanie z usług klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest nieodpłatne.

Stosownie do art. 51c ust. 1 U.o.p.s., jednostka samorządu terytorialnego może, w uzgodnieniu z wojewodą, utworzyć ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub uruchomić nowe miejsca w takim ośrodku, z uwzględnieniem możliwości ich sfinansowania ze środków budżetu państwa.

3. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917), zwanej dalej „U.o.z.p.”, ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

W myśl art. 9 ust. 1 U.o.z.p., usługi opiekuńcze powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi. Pomoc mieszkaniowa, jako forma usługi opiekuńczej, może polegać między innymi na udostępnianiu miejsca w środowiskowym domu samopomocy.

Stosownie do art. 9 ust. 2 zdanie pierwsze U.o.z.p., środowiskowe domy samopomocy stosownie do potrzeb są organizowane, prowadzone i finansowane przez organy do spraw pomocy społecznej na zasadach określonych w przepisach ustawy o pomocy społecznej.

W oparciu o art. 50 ust. 1 U.o.z.p., osoby wykonujące czynności wynikające z niniejszej ustawy są obowiązane do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym powezmą wiadomość w związku z wykonywaniem tych czynności, stosownie do odrębnych przepisów.

4. W myśl § 2 Statutu ŚDS, Dom realizuje zadania zlecone gminie określone ustawą o pomocy społecznej oraz przepisami o ochronie zdrowia psychicznego.

Zgodnie z § 3 ust. 1, 2 i 4 Statutu ŚDS, zadania Domu obejmują w szczególności:

- 1) stworzenie społecznego wsparcia dla osób, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, które z powodu upośledzenia umysłowego lub zaburzeń psychicznych mają poważne trudności w życiu codziennym i wymagają zorganizowanej pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 2) kształtowanie wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, tolerancji i życzliwości oraz zapobieganie ich dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji;
- 3) prowadzenie kompleksowej rehabilitacji dla uczestników (lecniczej, ruchowej, umysłowej i społecznej);

Zgodnie z § 5 ust. 1 Statutu ŚDS, Domem kieruje jego Dyrektor, zatrudniony na podstawie umowy o pracę przez Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle.

5. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 9 oraz art. 11 pkt 4 oraz 14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. ośrodkach przymusu bezpośredniego i bronie palnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 383), zwanej dalej „U. ś. P. b.”, funkcjonariusze policji mogą użyć lub wykorzystać w przypadku konieczności przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego, a także przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji, środków przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej, technik obezwładnienia, a także kajdanek zakładanych na ręce lub nogi.

II. Zarzuty Skarżącej.

1. Skarga złożona dnia 5 czerwca 2024 r. doręczona w dniu 17 czerwca 2024 r., za pośrednictwem dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, zwana dalej „skargą”, zawiera kierowany pod adresem pracowników, w tym dyrektora ŚDS, zarzut wezwania pogotowia i policji w związku ze zdarzeniem z dnia 16 maja 2024 r. z udziałem córki Skarżącej, a także zasadności działania przybyłych funkcjonariuszy Policji.

2. Skarżąca w uzasadnieniu skargi wskazała, iż:

- 1) w dniu zdarzenia w siedzibie ŚDS zastała córkę leżącą twarzą do ziemi, skutą kajdankami, co zagrażało jej życiu, ze względu na chorobę;
- 2) sama ratowała córkę;
- 3) wcześniej jej córka zgłaszała, iż była bita w głowę, w plecy, szczypana oraz zastraszana policją (więzieniem);
- 4) jej córka do ŚDS uczęszczała 3 razy w tygodniu;
- 5) jej córka jest pod stałą opieką lekarzy specjalistów, w tym w ramach fundacji.

Ponadto Skarżąca sformułowała zapytania:

- a) gdzie jest etyka funkcjonariuszy policji?
- b) gdzie byli psycholog i pedagog?

3. Do skargi załączono dwie strony dokumentacji medycznej córki Skarżącej.

III. Stan faktyczny zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora ŚDS przedstawionym na okoliczność zarzutów w skardze.

1. W dniu 16 maja 2024 r. w siedzibie ŚDS około godziny 13⁰⁰ podczas posiłku w jadalni miał miejsce kolejny atak agresji córki Skarżącej, najpierw wobec uczestników a następnie pracowników ŚDS. Córka Skarżącej w obecności pedagoga (psycholog był nieobecny w pracy) bez powodu rzuciła butelką w twarz innego uczestnika a następnie zamierzała rzucić doniczką.

2. Kadra ŚDS, zgodnie z procedurami odizolowała córkę Skarżącej od pozostałych uczestników, bezskutecznie próbując ją wyciszyć i uspokoić. Jednakże córka Skarżącej była coraz bardziej pobudzona, otwierała szuflady i szafy wyrzucając z nich przedmioty do terapii na podłogę, przedmioty te niszczyła deptając i rzucając. Córka Skarżącej wręcz zdemolowała salę.

3. Pracownicy ŚDS 7-krotnie bezskutecznie próbowali skontaktować się ze Skarżącą, która dopiero po kolejnej 8 próbie odebrała telefon i zadeklarowała przyjazd do ŚDS, co nastąpiło ostatecznie po godzinie od zdarzenia.

4. Po poinformowaniu Skarżącej o wyczerpaniu katalogu możliwości działań, pracownik ŚDS (kierownik Działu Rehabilitacji Społecznej) podjął interwencję pod nr alarmowym 112 w celu zabezpieczenia córki Skarżącej przez samookaleczeniem lub zrobieniem krzywdy innej osobie.

5. Wskutek działania dyspozytora nr 112 do ŚDS przybyli najpierw policjanci, którzy zabezpieczyli córkę Skarżącej, sadząc ją na krześle, zakładając kajdanki, a następnie wskutek zwiększenia agresji kładąc na podłodze na boku, w pozycji bezpiecznej ustalonej.
6. W toku interwencji policjantów córka Skarżącej płakała a nad jej zdrowiem czuwali pracownicy pogotowia, którzy w międzyczasie dotarli do siedziby ŚDS, podając jej lekarstwo. Zatem to nie Skarżąca ratowała córkę a ratownicy medyczni.
7. W ocenie dyrektora ŚDS Skarżąca z nieznanego powodu opóźniała przyjazd do ŚDS, a pierwszą czynnością po dotarciu do ŚDS było wykonanie przez nią zdjęcia. Skarżąca wzbudzała w córce poczucie krzywdy skarżąc się na działania ŚDS, policji i pogotowia, a także powołując się na swoje koneksje rodzinne w policji.
8. Po zdjęciu przez funkcjonariusza Policji, na prośbę Skarżącej, kajdanek córce, córka Skarżącej niezwłocznie rzuciła przedmiotem w stronę uchylającego się policjanta.
9. W toku dalszych działań Skarżąca:
 - 1) pokrzykiwała, wyganiała wszystkich z sali, mówiąc, iż sama sobie poradzi z córką;
 - 2) odmówiła zabrania córki do szpitala, na co ratownik medyczny oświadczył, iż w przypadku kolejnego napadu szału, poinformuje sąd i zabierze córkę Skarżącej do szpitala psychiatrycznego bez konsultacji ze Skarżącą.
10. W ocenie dyrektora ŚDS:
 - 1) sposób działania policjantów był adekwatny do zaistniałej sytuacji;
 - 2) gdyby wezwanie przez pracowników ŚDS służb było bezzasadne odstąpili by oni od podejmowania działań;
 - 3) zdarzenia agresywne córki Skarżącej nasilały się, pobudzona była zarówno uczestników jak i pracowników ŚDS, ponadto kopała, drapała do krwi, szczypała, opluwała, a nawet zniszczyła okulary pracownikowi ŚDS wkładając mu palec do oka;
 - 4) pracownicy ŚDS nie są upoważnieni do stosowania środków przymusu bezpośredniego;
 - 5) Skarżąca była na bieżąco informowana o zachowaniu córki, lecz było to przez Skarżącą bagatelizowane, gdyż mienie ŚDS jest ubezpieczone;
 - 6) Skarżąca wypiera:
 - a) napady córki, która chciała się tylko przytulić,
 - b) potwierdzające napady nagrania z monitoringu;
 - 7) ŚDS proponował Skarżącej i jej córce spotkania z psychologiem, co odrzucono;
 - 8) Skarżąca udała się, na prośbę ŚDS, z córką do psychiatry, dostarczając następnie zaświadczenie o braku wymogu leczenia córki, co stoi w sprzeczności ze stanem rzeczywistym;
 - 9) jeden z uczestników, świadek zachowania córki Skarżącej, mający fiksację na punkcie służb mundurowych, przypuszczalnie straszył córkę Skarżącej więzieniem lub policją.
11. Kadra ŚDS to doświadczeni, wykształceni i kompetentni terapeuci, socjologowie, opiekunowie medyczni, pielęgniarka, pedagogzy i psycholog, którzy ciągle pogłębiają swoją wiedzę uczestnicząc w specjalistycznych szkoleniach.
12. Odnosząc się do zarzutu bicia córki Skarżącej dyrektor ŚDS wskazał, iż:
 - 1) bicie córki Skarżącej przez pracowników ŚDS nie ma miejsca;
 - 2) w dniu 17 kwietnia 2024 r. ojciec córki Skarżącej oskarżył pracownika ŚDS o pobicie córki w toalecie;
 - 3) w dniu pobicia córka Skarżącej około 9 rano wszczęła awanturę na siłowni i biła kolegów, a następnie przy próbie wyciszenia kopała i podrapała do krwi rehabilitanta;
 - 4) pracownicy ŚDS bezskutecznie próbowali się skontaktować ze Skarżącą (brak odebrania telefonu, brak reakcji na wiadomość sms);
 - 5) wówczas to do ŚDS przybył ojciec córki Skarżącej składając skargę na pobicie córki przez terapeutę; ww. ojciec wskazał również, iż jego córka przez weekend płakała bo bolała ją głowa i plecy, jednakże do lekarza nie udał się z nią;
 - 6) wynik odczytu monitoringu nie potwierdził, iż do toalety z córką Skarżącej udał się pracownik ŚDS oskarżony przez ojca córki Skarżącej o pobicie; oskarżony o pobicie pracownik ŚDS nie prowadził nawet zajęć z córką Skarżącej;
 - 7) sprawę pobicia córki Skarżącej przez pracownika ŚDS bada Komenda Powiatowa Policji w Kędzierzynie-Koźlu;

8) drzwi ŚDS są otwarte, oprócz Skarżącej nikt nie zgłaszał przemocy lub innych zastrzeżeń dotyczących działalności ŚDS, a w holu ŚDS udostępniony jest anonimowy zeszyt skarg (bez wpisów).

13. Ponadto dyrektor ŚDS wyjaśnił, iż:

- 1) względem córki Skarżącej, za zgodą Skarżącej, opracowano Indywidualny Plan Postępowania Wspierająco-Aktywizującego na okres od grudnia 2023 r. do lutego 2025 r.;
- 2) córka Skarżącej brała udział, najpierw dwa razy, a następnie na prośbę Skarżącej, trzy razy w tygodniu w indywidualnych zajęciach rehabilitacyjnych, w toku których nasilały się zachowania agresywne córki Skarżącej względem innych uczestników;
- 3) córka Skarżącej wymaga opieki/terapii indywidualnej i taką jej zapewniono;
- 4) córka Skarżącej sukcesywnie jest wdrażana do zajęć grupowych, gdzie jednakże nie funkcjonuje prawidłowo;
- 5) w związku z niepodejmowaniem działań zmierzających do poprawy stanu psychicznego córki Skarżącej powiadomiono właściwy Sąd o wgląd w sytuację rodziny oraz skierowano pismo do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu o uchylenie decyzji kierującej i zaproponowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania córki Skarżącej,

14. Pracownicy ŚDS:

- 1) nie używają przemocy względem uczestników;
- 2) znają i stosują Kodeks Etyczny oraz procedury wewnętrzne dotyczące bezpieczeństwa w ŚDS.

15. Agresywne zachowania uczestników w ŚDS występują incydentalnie, nie tylko wobec pracowników ŚDS ale także wobec innych uczestników. Wówczas wzywani zostają opiekunowie prawni agresorów i konflikty rozwiązywane są na bieżąco. Nie dochodzi do eskalacji emocji.

16. Dla pracowników ŚDS bezpieczeństwo wszystkich osób przebywających na terenie ŚDS jest priorytetem, nie ma i nie będzie nigdy zgody na agresję z czyjejkolwiek strony. Sprawowanie roli opiekuna prawnego to nie tylko przywilej ale przede wszystkim obowiązek właściwej opieki, zapewnienie swojemu podopiecznemu jak najlepszego życia, współdziałanie, zaangażowanie i współpraca z pracownikami Zespołu Wspierająco-Aktywizującego dla jego dobra.

17. Znamienne dla oceny zasadności skargi jest, iż Skarżąca z jednej strony zgłosiła pobicie a jednocześnie z drugiej strony wniosła o zwiększenie liczby godzin opieki w ŚDS dla córki.

IV. Podsumowanie

W świetle przedstawionego stanu prawnego i faktycznego Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle uznaje, iż zawarty w skardze złożonej dnia 5 czerwca 2024 r. doręczonej w dniu 17 czerwca 2024 r., za pośrednictwem dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, kierowany pod adresem dyrektora i pracowników ŚDS zarzut podjęcia niewłaściwych działań w związku ze zdarzeniem w dniu 16 maja 2024 r. nie znalazł potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym, wyłączając tym samym możliwość uznania zasadności skargi.

Dyrektor i pracownicy ŚDS, którzy realizując zadania w przedmiocie objętym skargą kierowali się zasadami etyki zawodowej, dobra osób i rodzin, którym służą, poszanowania ich godności i prawa tych osób do samostanowienia oraz zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w toku czynności zawodowych.